



DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

RISIKOLEK

” Hvordan forholder pedagogisk ledere seg til risikofyllt lek og hvordan møter barnehagen barnas behov for slik lek?”



Av Therese Røsten

Kandidatnummer: 237

Emnenavn: BAC-HO02

Bacheloroppgave

Hovedmodell

Fordypning: Fysisk fostring

Veiledere: Olav Bjarne Lysklett og Trude Kristiansen

Trondheim

DMMH, våren 2014

Forord

Arbeidet med bacheloroppgaven har vært en lang og lærerik arbeidsprosess som har preget store deler av siste semester av 3.studieår av førskolelærerutdanningen ved Dronning Mauds Minne Høyskole. Det har vært en fin prosess og mine holdninger og bevisstgjøring til risikofylt lek har blitt utfordret og utviklet.

Det er mange som fortjener en takk for at min bacheloroppgave har blitt som den har blitt. Først og fremst vil jeg takke mine tre informanter for at de ville og hadde anledning til å stille opp og dele sine meninger og tanker rundt problemstillingen min. Videre ønsker jeg å takke de lærerne som har undervist om dette temaet med god innlevelse og iver, noe som gjorde at jeg ble interessert i dette temaet og fikk pågangsmot for å skrive en slik oppgave med dette temaet. God støtte og oppmuntring fra medstudenter og kjæreste har også vært til god hjelp. Sist men ikke minst må jeg takke mine to veiledere for oppmuntrende ord, konstruktive tilbakemeldinger og god veiledning.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	s 5
1.1 Problemstilling.....	s 5
1.2 Oppgavens innhold og struktur.....	s 5
2.0 Teori	s 6
2.1 Lek.....	s 6
2.2 Risikofylt lek.....	s 7
2.3 Nytteverdi.....	s 9
2.4 Voksenrollen.....	s 11
2.5 Sikkerhet i barnehagen.....	s 12
3.0 Metode	s 14
3.1 Hva er metode?.....	s 14
3.2 Min metode.....	s 14
3.3 Utvalg.....	s 14
3.4 Utstyr.....	s 15
3.4.1 Intervjuguide.....	s 15
3.4.2 Båndopptaker.....	s 16
3.5 Prosedyre.....	s 16
3.5.1 Forarbeid av intervjuene.....	s 16
3.5.2 Gjennomføring av intervjuene.....	s 17
3.5.3 Etterarbeid av intervjuene.....	s 17
3.6 Reliabilitet og Validitet	s 17
3.7 Refleksjon rundt egen metode.....	s 18
4.0 Resultat	s 20
4.1 Forståelse av risikofylt lek.....	s 20
4.2 Er risikofylt lek viktig?.....	s 21
4.3 Håndtering av risikofylt lek?.....	s 22
4.4 Grensesetting og sikkerhet med tanke på risikofylt lek.....	s 23

5.0 Drøfting	s 25
5.1 Forståelse av risikofylt lek.....	s 25
5.2 Er risikofylt lek viktig?.....	s 26
5.3 Håndtering av risikofylt lek.....	s 27
5.4 Grensesetting og sikkerhet med tanke på risikofylt lek.....	s 29
6.0 Avslutning	s 32
7.0 Referanseliste	s 34

Vedlegg 1: Intervjuguide

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til informanter

1.0 Innledning

Temaet for denne oppgaven er risikofylt lek. Bakgrunnen for dette er min interesse for slik type lek. Jeg kommer på selv da jeg var liten og hvor artig og pirrende det var å gjøre skumle ting og den gleden og mestringsfølelsen man kunne kjenne på i etterkant var stor. Min opplevelse av barndommen er med å påvirke mitt syn på risikofylt lek. I Norge er utelivet veldig verdsatt og de fleste barnehager fokuserer på å være mye ute og ser verdien i dette. Barna tilbringer store deler av tiden i barnehagen og er kanskje mer sjeldent ute når de kommer hjem nå enn før. Leken ute i nabolaget er i ferd med å forsvinne slik som jeg var vant med da jeg var liten. Derfor synes jeg det er viktig at barna får utfordringer, klatre i trær og tester sine egne grenser i barnehagen, og at de på denne måten får de samme mulighetene som jeg fikk til risikofylt lek. Jeg synes også det er interessant hvor forskjellige de ansatte i barnehagen opplever hva som farlig, hva barna får lov til og ikke, og hvilket forhold de ansatte har til risikofylt lek. Jeg har vært i tre praksisperioder i tre forskjellige barnehager gjennom studiene og sett stort sprik på hva som tillates, både blant barnehagene og blant personalet i de forskjellige barnehagene. Dette synes jeg er meget interessant og har lyst til å finne ut mer om personalets holdninger og hvorfor og hva som gjør at til hvordan man forholder seg til risikofylte aktiviteter. Siden det er pedagogenes ansvar å sikre innholdet i barnehagen vil jeg i denne oppgaven se på deres holdninger, hvordan de forholder seg og møter barnas behov for slik lek. Ut i fra dette ble min problemstilling:

1.1 Problemstilling

Hvordan forholder pedagogisk ledere seg til risikofylt lek og hvordan møter barnehagen barnas behov for slik lek?

1.2 Oppgavens innhold og struktur

Denne oppgaven består av fire deler, teori, metode, resultat og drøfting. I den første delen vil jeg presentere begrepet risikofylt lek og annet relevant teori som jeg kommer til å benytte meg av i drøftinga. Hovedteorien rundt risikofylt lek kommer fra Sandseter, men jeg har også benyttet meg av andre teoretikere for å belyse min problemstilling. I den andre delen vil jeg presentere hvilken metode jeg har brukt for innsamling av data i tillegg vil jeg komme med refleksjon rundt egen metode til slutt i denne delen. I den tredje delen kommer resultatene, der vil jeg presenterer svarene som kom frem under datainnsamlingen av informantene gjennom

intervju. I den fjerde og siste delen kommer drøftinga, der kommer jeg til å drøfte svarene opp mot teorien jeg skrev om i den andre delen. Under alle delene har jeg underkaptitler

2.0 TEORI

2.1 Lek

Det er vanskelig å gi en definisjon på hva lek er. Lillemyr (2011) beskriver i sin bok *"Lek på alvor"* at lek er et mål i seg selv, en naturlig væremåte fordi barn leker fordi det er artig. Gjennom leken skaffer barnet seg erfaring og gjør seg kjent med omgivelsene i tillegg til at de lærer seg selv å kjenne og utvikler tillit og respekt i forhold til seg selv og hva det er i stand til å mestre av utfordringer (Lillemyr, 2011). Lillemyr (2011) hevder også at barna gjennom ulike handlinger, fysiske og psykiske utfordringer og mestring av disse så får de styrket sin selvtillit og selvfølelse. Videre sier han at gjennom deltakelse i lek erfarer de å prøve seg selv ut, uten å mislykkes fordi det bare er en lek (Lillemyr, 2011). Johansson og Samuelsson (2009) skriver at leken karakteriseres av fantasi og spenning, hengivenhet og engasjement. Videre sier de at barna oppslukes i tid og rom i lekens "som om" samtidig som at ingen ting annet er viktig akkurat da. De sier også at leken er kroppslig og direkte erfart, der tanker, fantasi, språk og kroppslige uttrykk veves sammen (Johansson og Samuelsson, 2009).

Lek er noe som barna opplever som morsomt og de føler glede, dette er lek som barna har lyst til å gjøre av egen frie vilje. Dette kalles fri lek, noe som er basert på egen motivasjon og eget initiativ. Barnas frie lek foregår i de periodene som ikke styres eller tilrettelegges av voksne og er kun på barnas eget initiativ. Barna er med fordi de har lyst ikke fordi de tenker at nå lærer jeg noe eller nå er jeg flink. Med dette opplever de noe som kalles flyt. Barna opplever flyt når de ikke har indre motstand og kan glemme seg selv og bare konsentrere seg om å være tilstede i leken her og nå. Barnet får dermed en opplevelse av frihet og kan utfolde seg fritt (Lillemyr, 2011).

Læring henger også tett sammen med lek, de tilegner seg kunnskaper gjennom å prøve og utforske nye og spennende sider ved leken. Lek gir barn glede og de utvikler sin identitet (Sandseter, 2010). I boken *"å lære er nesten som å leke"* har Samuelsson og Johansson undersøkt forholdet mellom lek og læring og hvordan dette fortoner seg for førskolelærere, allmennlærere og barn i en målstyrt virksomhet. (Løkken 2004, her i Johansson og

Samuelsson, 2009) sier at lek ikke bare er at barn leker noe, leken gjør også noe med barnet, på samme måte som at læring ikke bare handler om at barna lærer noe. Leken er en arena for barn der de kan lære og utvikle kommunikativ kompetanse. Denne kompetansen er grunnleggende for barns læring og skaperevne (Johansson og Samuelsson, 2009). Videre har de skrevet om viktige dimensjoner som er felles for både lek og læring, disse er lyst og interesse, kreativitet, valgmuligheter, meningsskaping, og barns mulighet til kontroll og til å sette seg mål. På grunnlag av alt dette, som nevnt ovenfor, henger lek og læring tett sammen. Lek og læring glir over i hverandre og det er innslag av lek i læring og innslag av læring i lek (Johansson og Samuelsson, 2009).

Sandseter (2010) påpeker viktigheten av at barn får anledning til å møte, utforske og overvinne fysiske utfordringer gjennom lek fordi dette vil bidra til at barna blir kroppslig sterke, smidige og i god fysisk form, samt at de får mental styrke og en økt tro på egen mestring og dermed også økt selvoppfatning og selvtillit.

I rammeplanen påpekes det at leken skal ha en fremtredende plass i barns liv i barnehagen og at leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen. Leken er et allment menneskelig fenomen der barn har høy kompetanse og engasjement (Kunnskapsdepartementet, 2011). Det er vanlig å dele leken inn i ulike kategorier som rollelek, sansemotorisk lek, bevegelseslek og regellek. I denne oppgaven vil jeg komme inn på det Sandseter (2010) kaller risikofylt lek.

2.2 Risikofylt lek

Sandseter (2010) definerer risikofylt lek som en spenningsfylt aktivitet og fysisk lek som gir spennende opplevelser av skrekkblandet fryd for barnet og som samtidig innebærer at barna løper en risiko for skade eller andre negative opplevelser. Mange barn beskriver det som et deilig sug i magen: det kiler i magen. Risikofylt lek er noe barna søker fordi det er deres måte å utforske seg selv og omgivelsene på. Risikofylte aktiviteter gir i tillegg viktig lærdom i det å mestre risikoer (Sandseter, 2010). Det sies også at risikolek i hovedsak foregår utendørs og i barns frie lek.

Det er gjort en kategorisering av risikofylt lek på bakgrunn av barns lek i barnehagen. Sandseter (2013) har kategoriserer denne typen lek i seks kategorier som beskriver hvordan

barn engasjerer seg i slik type lek. Disse kategoriene er: lek med stor høyde, med fare for skade ved fall. Lek med stor fart, med fare for eksempel sammenstøt. Kamp – og slosseleker, med fare for å skade hverandre. Lek ved farlige steder, med fare for å falle på/ned/inni noe. Lek med farlige redskaper, for eksempel øks, sag, kniv, hammer og lek hvor barna kan gå seg bort for eksempel lek i skogen (Sandseter, 2013).

Det er vanskelig å definere akkurat når lek blir risikofylt. Dette er fordi det er forskjellig fra barn til barn. Det er altså avhengig av barnas ressurser. For å forstå og se når lek blir risikofylt kan det være viktig å vite om hvilke ressurser hvert enkelt barn innehar. Ressursene til menneskene forandrer seg og endres i løpet av livet. For å løse problemer og mestre utfordringer trenger man forskjellige ferdigheter. Ulike ferdigheter på mange forskjellige områder gir flere ressurser (Hendry og Kloep, 2010). For å kunne møte utfordringene må vi ha en viss grad av selvtilstrekkelighet, man må ha følelsen av at man kan mestre utfordringene, eller at man kan løse de med egne ressurser. Hendry og Kloep (2010) sier at ressursene påvirker hverandre. Noen kan forsvinne mens andre beholder du. En eventuell svikt i en eller flere av ressursene kan få store konsekvenser for de andre (Hendry og Kloep, 2010).

Risiko og utfordringer er sentrale begrep i mestringsmodellen til Hendry og Kloep og de har også definert risikofylte oppgaver. Noen mestrer utfordringer lett og oppsøker dem, mens andre er mer skeptiske og blir skremt av enkle oppgaver som for andre er en rutine. Oppgaver som passer til individets ressurser og som så vidt går over dem, kalles utfordringer. Krevende oppgaver kalles derimot risikofylte oppgaver (Hendry og Kloep, 2010). ”når potensielle utfordringer er for ekstreme og for vanskelige til å bli møtt med eksisterende ressurser, kan den situasjonen eller hendelsen individet står ovenfor kalles risikabel” (Hendry og Kloep, 2010, s 76-77). Om man møter utfordringer eller risiko avhenger helt av individets potensielle ressurser (Hendry og Kloep, 2010).

Fjørtoft (2010) hevder at barn søker de utfordringene som gir mestring. De trener altså hele tiden på å mestre grunnleggende ferdigheter. Det sies også framsteg i barnas motoriske utvikling er avhengig av at barnet tør å ta risikoen ved å kaste seg ut i nye og ukjente oppgaver, bevegelser og omgivelser (Fjørtoft, 2010). Rammeplanen (2011) påpeker også at barn skal få mulighet til varierte og allsidige bevegelser og utfordringer gjennom å søke fysiske utfordringer og å prøve ut sine kroppslige muligheter innenfor trygge rammer.

Rammeplanen anerkjenner altså betydningen av utfordrende lek og den viktige rollen den har for barns opplevelser, erfaringer og generelle utvikling.

2.3 Nyttieverdi

Sandseter (2013) hevder at det er mange positive effekter av at barn driver med risikofylt lek. Hun påpeker videre at barna utvikler seg til individer som står rustet til å møte samfunnet gjennom å få testet sine egne grenser og mestre nye oppgaver.

Gjennom risikofylte aktiviteter lærer barna blant annet kroppen å takle utfordringer. Ved at barn søker motoriske og fysiske utfordringer i leken og er fysisk aktive, er viktig for motorisk utvikling (Sandseter, 2013). Barna lærer å kjenne at en stein er glatt og at isen holder. Fjørtoft (2010) hevder at fysisk aktivitet i barnehagen fremmer utvikling av grunnleggende motoriske ferdigheter som gir barnet mestring over egen kropp i ulike miljøer, og gjør barnet i stand til å delta i lek og aktivitet i barnehagen og på fritiden. Videre sier hun at en av barnehagens hovedoppgave er å legge til rette for at barn får muligheten til å være i fysisk aktivitet og allsidig bevegelse. "Allsidige og varierte bevegelseserfaringer gir naturlig styrke, bevegelse og utholdenhet som legger grunnlag for å mestre aktiviteter i ulike miljøer, og det er slik bevegelseserfaring som fører til god motorisk utvikling hos barn" (Fjørtoft, 2010, s 124).

Sandseter (2010) nevner også hvordan risikofylte aktiviteter bidrar til kroppslige ferdigheter. Hun påpeker videre viktigheten av at barna får søke spenning gjennom motoriske og fysiske utfordringer i leken fordi dette nettopp er så viktig for motorisk kontroll. Dette kan bidra til at barna mestrer nye og vanskelige oppgaver. "Barn øver opp og utvikler ulike motoriske ferdigheter og fysiske egenskaper som muskelstyrke, utholdenhet, og et sterkt skjelett gjennom å utfolde seg i kroppslig utfordrende fysiske aktiviteter" (Sandseter, 2010, s 167).

Studier viser at barn som leker i naturen har bedre motorisk kontroll og bedre koordineringsevner enn barn som leker mest på standardiserte oppbygde lekeplasser. Barn og unge er mindre ute i nærmiljøet og naturen nå en tidligere, og både fysisk form og motorisk utvikling er avtagende hos velferdssamfunnets befolkning (Sandseter, 2000). Naturen i barnehagens nærmiljø er en spennende arena for å møte barnas behov for risikosituasjoner (Sandseter, 2000). Naturen gir oss mange muligheter til utfordrende aktiviteter og fantastiske spenningsopplevelser, samt god trening i å vurdere risiko og mestre denne (Sandseter, 2000).

Vingdal og Hollekim (2001) påpeker viktigheten av at barn for være ute i naturen i all slags vær i ulike situasjoner og i samvær med voksne fordi dette vil føre til at barna får opplevelser og viktige erfaringer for resten av livet. Sandseter (2000) hevder at naturen er den beste arenaen hvor et barn kan få allsidige utfordringer som setter krav til fysiske og motoriske ferdigheter og risikomestring. Alle de elementene som naturen har gir mange muligheter til å utforske og oppleve (Sandseter, 2000).

En annen ting barna lærer gjennom risikofylt lek er verdifull erfaring i sosiale ferdigheter som vil føre til en positiv og god sosial utvikling. Barn driver ofte med slik type lek sammen og de samarbeider om å løse oppgaver som er vanskelige. Barna står på hver sin side av dissa og får fart på den, de erobrer klatretreet, de sitter sammen på akematta osv. Gjennom dette lærer barna viktige prinsipper for samarbeid og fellesskap (Sandseter, 2013). Det vises også gjennom studier at leker som innebærer kamp er svært viktig for utvikling av sosiale ferdigheter fordi barna tilegner seg sosial kompetanse gjennom slik lek (Sandseter, 2013). ”Gjennom vekselvis å ha overvekt og være underlegen i slike lekekamper får de måle krefter og erfare kamp, makt, underlegenhet, overlegenhet, tilpasning, fleksibilitet og problemløsning” (Sandseter, 2013, s 185).

Gjennom risikofylt lek lærer også barna å mestre risikoer. Ved å la barn få oppsøke og nærme seg risikofylte situasjoner vil barna i følge Boyesen (1997, her i Sandseter, 2011) få erfaringer som gjør at de vil kunne mestre risikosituasjoner i fremtiden. Gjennom slik erfaring hevder Sandseter (2011) at barna vil få utvikle reaksjonsevne, motorisk kontroll, fysisk styrke og romorienteringsevne som gjør dem bedre i stand til håndtere risikosituasjoner og foreta handlinger som er i tråd med den aktuelle situasjonen. Breivik (2001) hevder at det å få skrubbsår, brette et bein, fryse litt og å være sulten er en barnerett. Han sier også videre at hvis vi skal lære oss å mestre noe, må vi være villige til å utsette oss for mulige farer (Breivik, 2001). Barn får gode og positive opplevelser som er moro, som gir glede, spenning, grøss, stolthet og selvtillit gjennom deres søken etter spenning og risiko i leken sin (Coster og Gleeve, 2008, her i Sandseter, 2010). Sandseter har gjennom sine studier av barns beskrivelser av hva barn opplever gjennom spenningsfylt lek, funnet ut at barn har stor glede av å kjenne på både glede og frykt, og ofte begge samtidig.

2.4 Voksenrollen

Pape (2006) beskriver voksenrollen i barns lek i boken "Æ trur dem søv" og der påpeker hun viktigheten av at vi skal fokusere på barnas sterke sider og at de voksne i barnehagen må ha en levende interesse for barn. Dette samsvarer også med det Sjøvik (2011) sier om at barna motiveres til nye utfordringer og får en positiv utvikling ved at de voksne fokuserer på barnas sterke sider. Ruud (2010) skriver også om en salutogen måte å forholde seg til situasjoner og utfordringer på. Dette innebærer å vektlegge ressursene, det positive og det som bygger opp, istedenfor å fokusere på vanskene. For de voksne i barnehagen betyr dette at de ikke så lett lar seg fange av og fokusere på barnets vansker, men heller søker etter det som kan styrke de ressursene som finnes i det enkelte barnet og i barnets omgivelser. Mulighetene må altså få større plass enn vanskene og begrensningene (Ruud, 2010).

Barna elsker de voksne som er med aktivt og som viser engasjement for det barna holder på med. Berit Bae (1996) påpeker at vi førskolelærere er viktige rollemodeller for barna. De ser opp til oss, de lærer av oss og de er helt avhengig av oss voksne. Videre sier hun at det personlige forholdet mellom barn og voksne er en veldig viktig faktor i det pedagogiske arbeidet i en barnehage og at barnehagen er for mange barn en viktig sosialiseringfaktor. De lærer viktige ting om seg selv og sosialt liv og samfunnet omkring i løpet av tiden i barnehagen (Bae, 1996). I og med at vi er barnas rollemodeller er det viktig å tenke over hvordan vi forholder oss til risikofylt lek slik at barna også får en positiv tilnærming til slik lek.

I følge Sandseter (2010) er personalets holdninger og toleranse for risiko og hvordan de forholder seg til risikofylt lek av stor betydning. Personalets holdninger vil sette begrensninger for hva som er farlig lek. Grensene for hva som er lov og ikke blir dermed satt på grunnlag av personalets oppfattelse av hva som er farlig og ikke (Sandseter 2010). De voksne bidrar til å øke barns sikkerhet ved at de setter begrensninger for barna i leken, og ofte etter de voksnes oppfatninger om hva som er farlig og ikke. Sandseter (2013) hevder at de voksne utgjør de viktigste begrensningene for at barn skal kunne utfolde seg fysisk og møte risiko og utfordringer.

Sandseter (2010) påpeker viktigheten av at personalet tenker igjennom hva som avgjør hvor langt barna får gå i sin søking etter risikofylte aktiviteter, om det er egen bekymring og redsel eller om det er barnets behov som avgjør. Lysklett (2006) skriver også noe om dette og han

hevder at en bør tenke over om det er sine egne eller barnas behov og grenser som avgjør hvor langt barna får gå i den utforskende og risikofylte leken. Videre hevder han at hvis man velger å stoppe den risikofylte leken for tidlig, kan man risikere å ta fra barnet den gode mestringsopplevelsen.

Det man også må tenke over i barnehagen er at alle barn ikke er like. Her må personalet se an hvert enkelt individ og legge til rette for barns spenningsbehov ut i fra barnas forutsetninger. Man må altså "tilpasse grenser og frihet i risikofylt lek til hvert enkelt barn slik at de kan få utfolde og utvikle seg på sitt nivå" (Sandseter, 2010, s 61). Noen barn søker mer spenning enn andre og noen er bedre i risikomestring enn andre. Her er det også forskjell på de ansatte i barnehagen. Sandseter (2013) påpeker at mannlige barnehageansatte er mer spenningsøkende og har en mer liberal holdning til barns risikofylt lek enn kvinnelige ansatte i barnehagen. Med flere mannlige ansatte i barnehagen mener Sandseter (2013) at det er grunn til å tro at det blir mer muligheter for risikofylt lek og utfordrende lek og at tilrettelegging av muligheter for slik type lek vil bli bedre blant barna.

Csikszentmihaly's flytteori er grunnleggende når vi som jobber i barnehagen skal legge til rette for aktiviteter ut i fra barnas forutsetninger, ønsker og behov. Denne teorien beskriver flytsonen ("flow"), for læring og mestring. Barn vil, vis de får muligheten, søke utfordringer i en balanse mellom kompetanse og nye utfordringer. På den måten vil de stadig lære seg å mestre nye ting, og dette vil skje i en sone hvor utfordringene ikke er for store slik at det fører til angst og bekymring, men heller ikke for små slik at det fører til kjedsomhet. Da er det en forutsetning at man kjenner barna og har evnen til å se hvert enkelt barn (Sandseter, 2010)

2.5 Sikkerhet i barnehagen

Gjennom spennings- og risikofylt lek er det en mulighet for at barn skader seg og i dagens samfunn er det et økende fokus på barns sikkerhet (Sandseter, 2010). Vi ønsker å skape sikre lekemiljøer for barn og i Norge har vi retningslinjer for regulering av fysisk utforming av barns lekemiljøer og lekeplassutstyr. Dette er Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr (DSB, 1996, her i Sandseter, 2010). Disse retningslinjene er for maksimum fallhøyde på lekeapparater, støtdempende underlag og utstyr hvor det er fare for at barn kan sette seg fast, klemme seg eller bli truffet av bevegelig utstyr. Retningslinjene er laget på bakgrunn av forskning som viser at ulykker på lekeplasser skjer på grunn av fallskader fra lekestativ, barn som blir truffet av husker eller klemmer seg (Sandseter, 2010).

Annen forskning viser derimot, på tross av denne forskningen, at den vanligste faktoren for ulykker ikke skyldes utformingen av lekeklassene og egenskapene ved lekeklassutstyret, men barns måte å leke på og hvordan den tar i bruk lekeklassutstyret med deres utforskertrang og kreative måte å bruke utstyret på. For mange barn er det naturlig og utforske lekestativet på en risikofylt måte. Det kan derfor virke som at barna, uansett hvor sikkert utstyret er, bruker lekeklassen på en risikofylt måte (Sandseter, 2010). Av forskning som er gjort kan det tyde på at det beste tiltaket for å redusere antall ulykker vil være å finne en balansegang mellom å la barna få muligheten til risikomestring og tilstedeværende voksne som støtter barna i deres søking etter risiko og risikomestring (Sandseter, 2010).

”Ingen lekemiljø er risikofrie, men når barna lærer å mestre sin egen kropp og omgivelsene, øker sikkerheten” (Fjørtoft, 2000, s 78, her i Sandseter, 2000). Derfor kan en balansegang som nevnt ovenfor være viktig. Det er stort fokus på barns sikkerhet på alle områder, og det er uttalt at man skal unngå at barn utsettes for risikoer de ikke er i stand til å takle. Sandseter (2010) hevder at en konsekvens av sikkerhetsfokus er at barns muligheter for spennings og risikofylt lek begrenses. Vi går mot en praksis der føre var prinsippet dominerer og nye sikkerhetsstrategier blir innført (Sandseter, 2010).

I følge norsk skadestatistikk har barn i Norge aldri vært så trygge som nå og antall ulykker og dødsfall har hatt en sterk nedgang de siste 50 årene (Ellingsen, 2008, her i Wilhelmsen og Holthe, 2010). Forskning viser at det er svært få ulykker som skjer i barns lek i barnehagen og at de skadene som oppstår er av liten alvorlighetsgrad som skrubbsår og andre småskader (Sandseter, 2011). Disse skadene hevder Sandseter (2011) derimot kan gi verdifulle erfaringer om hvor grensen går når det virkelig kan gå galt. Denne forskningen blir også støttet i kartleggingen som Dronning Mauds Minne har gjort i 2012. De har for utdanningsdirektoratet kartlagt skader og ulykker i barnehager. Kartleggingen som de gjorde viser at det er få barn som skader seg i norske barnehager og de fleste er så små at de ikke trenger videre oppfølging. Videre i rapporten står det at det kun i gjennomsnitt er et av ti barn som skader seg hvert år i norske barnehager. Av disse skadene er 98% så små at skadene håndteres med trøst og omsorg eller med enkel førstehjelp (Lastet ned fra udir.no)

3.0 METODE

3.1 Hva er metode?

”En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i det arsenalet av metoder” (Aubert, 1985, s 196, her i Dalland, 2012). Metoden er altså et redskap som vi bruker når vi vil undersøke noe og den hjelper oss til å samle inn den informasjonen vi trenger til undersøkelsen. Ved innsamling av data er det to hovedtyper av metode. Dette er kvalitative og kvantitative metoder. Valg av metode avhenger av hva vi vil undersøke og hva vi vil få svar på. Kvantitativ metode gir data i form av målbare enheter, mens kvalitativ metode fanger opp meninger og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2012). Kvalitativ forskningsmetode kan være intervju eller observasjon av et utvalg av mennesker der man får mange svar, men om få enheter, mens ved kvalitativ metode går man i dybden. Kvantitativ forskningsmetode kan være spørreskjema som når ut til mange mennesker, men her blir det vanskeligere å gå i dybden (Dalland, 2012).

3.2 Min metode

Jeg har valgt å benytte meg av kvalitativ metode og min innsamling av data har foregått via intervju. Jeg valgte å bruke denne metoden for å finne svar på min problemstilling fordi jeg ønsket å gå i dybden i min undersøkelse av temaet. Dalland (2012) påpeker at samtalen er det viktigste man har i arbeidet med andre mennesker. Gjennom min problemstilling ønsker jeg å få et innblikk i hvilke holdninger pedagogiske ledere har til risikofylt lek. Derfor valgte jeg å intervju tre pedagogisk ledere i tre forskjellige barnehager, slik at jeg kan gå i dybden av temaet. I et kvalitativt forskningsintervju kan man få tak i intervjuobjektets egen beskrivelse av temaet og man har også mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål, noe som kan være viktig hvis man skal få svar på det man er ute etter og for at svarene skal bli mer utfyllende, noe som jeg var ute etter. Ved å bruke denne metoden kan jeg også få muligheten til å få god innsikt i informantenes meninger, tanker, holdninger og erfaringer (Dalland, 2012).

3.3 Utvalg

Dalland (2012) påpeker at valget av intervjupersoner avhenger av hva man ønsker å vite noe om. Gjennom tre praksisperioder på DMMH har jeg blitt kjent med en del pedagogiske ledere og jeg fant det dermed naturlig å velge de tre praksislærerene mine fra disse periodene da jeg

har kjennskap til disse fra før. Jeg fikk dessverre svar fra bare en og valgte derfor to pedagogisk ledere fra to forskjellige barnehager som jeg har jobbet i tidligere. Dalland (2012) sier at gode samtaler med få informanter gir mye stoff til en oppgave. Jeg valgte med bakgrunn for dette å bare intervju tre stykk, noe som ville gi meg muligheten til å gå i dybden samt at flere intervjupersoner ville bli for tidkrevende. I følge Dalland (2012) har jeg gjort et strategisk valg. Et strategisk valg vil si at jeg har valgt personer som jeg mener har bestemte kunnskaper eller erfaringer. Jeg som forsker hadde på forhånd funnet ut hvilke personer som jeg antok kunne ha mye kunnskap og tanker rundt min problemstilling og tema. Jeg valgte å intervju pedagogiske ledere for de har mest sannsynlig kjennskap, erfaring og kunnskap om risikofylt lek. Rammeplanen legger vekt på betydningen av at barn får erfaring med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer og dermed bør de ha tanker og holdninger om dette temaet, noe som jeg anså som et godt utgangspunkt for min oppgave.

Mine informanter har til felles at de har flere års erfaring som pedagogisk leder for en storbarnsavdeling. Jeg har valgt å gi informantene fiktive navn, dette for å gjøre oppgaven mer personlig samtidig som at oppgaven skal være anonym. Min første informant har jeg valgt å kalle Hans. Han er 33 år og har jobbet som pedagogisk leder i seks år. Min neste informant har jeg valgt å kalle Nora. Hun er 28 år og har jobbet som pedagogisk leder i snart to år. Min siste informant kaller jeg Emilie. Hun er 42 år og har jobbet som pedagogisk leder og styrer siden hun var ferdig utdannet i 1994. Alle hadde tatt sin utdanning ved Dronning Mauds Minne høyskole. Informant en og to kommer fra en ordinær barnehage, mens informant tre kommer fra en naturbarnehage.

3.4 Utstyr

3.4.1 Intervjuguide

Ut i fra min problemstilling utarbeidet jeg en intervjuguide (viser til vedlegg 1). Jeg valgte å lage en intervjuguide på forhånd med 10 ferdigstilte spørsmål. Dette fordi jeg skulle huske på alt jeg ville spørre om for å få svar på problemstillingen min samtidig som intervjuguiden kan brukes som en sjekklister for å kontrollere at jeg har kommet inn på de temaene jeg ønsket å undersøke. Jeg sendte ut intervjuguiden til informantene i god tid før intervjuet slik at de fikk muligheten til å forberede seg til intervjuet. Jeg tror dette er viktig slik at informantene kan tenke over temaene jeg har lyst til å undersøke slik at de kan få muligheten til å svare mest mulig utfyllende. Jeg formulerte spørsmålene slik at informantene kunne få muligheten til å

legge frem sine meninger og tanker. Jeg har derfor valgt det Dalland (2012) kaller halvstrukturert intervju, der jeg på forhånd hadde skrevet ned de ulike temaene jeg ønsket å ta opp. Spørsmålene er til hjelp for å huske de temaene som er tenkt.

3.4.2 Båndopptaker

Løkken og Søbstad (2006) hevder at intervjusamtalen blir bedre ved hjelp av båndopptaker fordi man kan konsentrere seg om samtalen og lytte til hverandre. Det at jeg brukte båndopptaker gjorde at jeg kunne konsentrere meg fullt ut og være tilstede i samtalen. Jeg kunne også ha fokuset mot informanten samtidig som det ble en naturlig flyt da jeg ikke trengte å notere alt som ble sagt. Jeg hadde på forhånd av intervjuet spurt informantene om det var greit at jeg brukte båndopptaker og alle syntes at dette var greit. Før jeg startet intervjuet informerte jeg om hva det skulle brukes til og at jeg kom til å slette det når intervjuet var transkribert.

3.5 Prosedyre

3.5.1 Forarbeid av intervjuene

Dalland (2012) påpeker at valget av informanter kan være en mulig ulempe ved gjennomføringen av metoden. Jeg slet litt i starten med å finne informanter. Jeg hadde, som nevnt overfor, først sett for meg å bruke de tre praksislærerene jeg hadde gjennom studie på DMMH, men jeg fikk dessverre svar fra bare en. Deretter ringte jeg rundt til forskjellige tilfeldige valgte barnehager, men fikk lite respons på grunn av travle tider i barnehagene. Dermed ringte jeg barnehager der jeg har bekjente og hadde jobbet i tidligere. De var veldig positive og ville heldigvis stille opp. Dalland (2012) skriver at det hender seg at studenter må benytte seg av kjente for å få data til undersøkelsen sin. Dette ble tilfelle i min undersøkelse. Refleksjon over at svarene kan være påvirket på grunn av ens eget forhold til informantene er derfor viktig. Før intervjuene leste jeg en del teori slik at jeg skulle være mest mulig forberedt på temaene jeg skulle undersøke om. Jeg laget også intervjuguide på forhånd som jeg sendte ut til informantene, som beskrevet under utstyr. "Et vellykket intervju er avhengig av at du har forberedt deg godt. Det er avgjørende for å kunne stille relevante spørsmål og gi respons på det intervjupersonen sier" (Dalland, 2012, s 166). Jeg begynte derfor i god tid før intervjuet å lese meg opp på teori om risikofylt lek samt at jeg arbeidet grundig med spørsmålene til intervjuguiden.

3.5.2 Gjennomføring av intervjuene

Alle informantene hadde satt av et møterom så intervjuet foregikk der uten forstyrrelser fra andre. Jeg startet intervjuene med å informere om anonymitet og bruken av båndopptaker i tillegg til at jeg fortalte om taushetsplikten. Jeg har valgt det såkalte dybdeintervjuet, der man skaper en samtale med en informant rundt et tema eller spørsmål som intervjuer har bestemt på forhånd. Jeg startet derfor med å lese opp spørsmålene fra intervjuguiden og informanten svarte fritt rundt det temaet som jeg tok opp. Etter hvert spørsmål/tema kom jeg med oppfølgingsspørsmål hvis behovet var det. Det som kjennetegner det kvalitative intervjuet i følge Dalland (2012) er at samtaleformen, det å skape kunnskap skjer gjennom intervjuprosessen. Spørsmålene utvikles altså i samtalen og følger av de svar som intervjupersonen gir, noe som var gangen i mine intervju.

3.5.2 Etterarbeid av intervjuene

Etter at jeg var ferdig med intervjuene tok jeg å transkriberte alle samtalene. Dette gjorde jeg ved å sette på et og et opptak og stoppet for hver setning for å skrive ned det informantene hadde sagt. Jeg valgte å bare ta med det som var nødvendig og interessant for oppgaven og unngikk å notere ned alle sukk og småord som ikke har betydning for oppgaven. Dette gjorde at jeg sparte meg for masse tid og unødvendig arbeid. Transkripsjonene valgte jeg å skrive på bokmål da jeg syntes dette ble enklere, da alle informantene har ulike dialekter og jeg syntes det ble enklere og mer oversiktlig å finne frem i svarene da alt står på bokmål. Ut i fra svarene jeg fikk og hadde skrevet ned delte jeg inn i forskjellige tema. Jeg så at informantene, til tross for en del delte meninger, sa mye av det samme og det var mye som gikk igjen av det samme i intervjuene, derfor valgte jeg å skrive ned resultatene samlet under hvert tema. Jeg synes dette gjorde at det ble mer oversiktlig.

3.6 Reliabilitet og Validitet

”Reliabilitet viser til nøyaktighet eller pålitelighet, altså at undersøkelsen vår er pålitelig, og at nøyaktighet har ligget til grunn i prosessen” (Larsen, 2007, s 80). Larsen hevder at å sikre høy reliabilitet ikke er like enkelt i kvalitative undersøkelser. Dette fordi at i et intervju kan informanten bli påvirket av intervjueren og i en observasjon kan vi legge merke til og tolke forskjellig. Det er vanskelig å si noe om svarene jeg fikk var påvirket, men det at jeg kjente informantene fra før kan være med på at informantene slipper seg mer løs og svarer ærlig samtidig som at jeg har jobbet i barnehagene og jeg har derfor gjort meg mange observasjoner og jeg har dermed muligheten til å se om det de sa stemte overens med barnehagens- og

pedagogens praksis. Jeg har også vært nøyaktig gjennom hele prosessen med innsamling og bearbeiding av data, noe som er viktig for at data skal ha høy reliabilitet. Jeg har altså hele tiden holdt orden på dataen jeg har samlet inn (Larsen, 2007).

Validitet handler om relevans eller gyldighet. Larsen (2007) sier at det er enklere å sikre høy validitet gjennom kvalitative undersøkelser enn ved kvantitative. Dette fordi vi gjennom intervju kan foreta korreksjoner underveis, noe som blir mer vanskelig i for eksempel en spørreundersøkelse. "En fleksibel prosess hvor en kan endre spørsmål underveis, bidrar til mer valid informasjon" (Larsen, 2007, s 80). Jeg la opp til at informantene kunne prate fritt og ta opp det de selv mente var viktig, noe som gjorde at flere forklaringsmåter kom opp. Selve intervjuet var nokså fleksibelt samtidig som jeg hadde tilleggsspørsmål. Alt dette bidro til at informasjonen jeg fikk ble mer valid. (Larsen, 2007).

3.7 Refleksjon rundt egen metode

Som Dalland (2012) skriver er det viktig å ta metodene opp til evaluering og å være kritisk til både metodebruk og til seg selv etter at undersøkelsen er utført. Hva fungerte bra og hva fungerte dårlig? Når det gjelder intervjuguiden er det viktig at vi stiller de rette spørsmålene for å få utdypende svar som er relevante i forhold til problemstillingen. Det er også viktig at dataene er samlet inn på en slik måte at de er pålitelige (Dalland, 2012). Jeg brukte lang tid og arbeidet mye med min intervjuguide. Jeg prøvde å lage spørsmålene slik at jeg gikk inn i samtalen med en nøytral holdning til risikofylt lek og ikke en forutinntatt holdning om at risikofylt lek er viktig og at pedagogene også burde mene dette. I tillegg hadde jeg veiledning på spørsmålene så jeg følte meg trygg på intervjuguiden min.

Gjennomføringen av intervjuene syntes jeg gikk relativt bra. Det at jeg brukte båndopptaker gjorde at jeg kunne konsentrere meg fullt ut og være tilstede i samtalen og jeg kunne ha fokuset mot informanten. Det at jeg kjente informantene gjorde at både jeg og informantene ble mindre nervøse og at vi var trygge på hverandre, dette bidro også til at vi fikk en god samtale om temaet. Det jeg derimot kunne gjøre bedre var å notere og gjøre meg mer oppmerksom på kroppsuttrykk og mimikken til informantene. Kroppsspråket kan være med på å understreke eller svekke utsagn (Dalland, 2012). Dette er også detaljer som kan være med på å styrke påliteligheten i dataen som samles inn. Jeg mener at jeg gjennom intervjuene

har fått et godt og helhetlig inntrykk av hvordan barnehagen møter barnas behov for risikofyllt lek og hvilke holdninger pedagogene har til slik lek.

Intervju som metode kan også ha noen ulemper. Det som Larsen (2007) kaller intervju effekt kan ha en innvirkning. Dette betyr at resultatene kan være påvirket av situasjonen. Noen kan kanskje få lyst til å svare det man tror intervjueren ønsker å få til svar og kanskje fremstille seg selv og barnehagen bedre enn virkeligheten for å gjøre et godt inntrykk. Det kan være vanskeligere å være ærlig når man sitter ansikt til ansikt i forhold til for eksempel et avkrysningsskjema når man sitter for seg selv og når informanten i tillegg er anonym. Jeg synes svarene jeg fikk var troverdige. Jeg har vært i alle barnehagene over en lengre periode og kjente meg igjen i det de fortalte. I forhold til min holdning til risikofyllt lek så kan også dette ha en innvirkning. Jeg prøvde å være bevisst på å gå inn i samtale med en nøytral holdning og la derfor også opp til at informantene skulle prate mest mulig uten innblanding fra meg.

4.0 Resultat

Målet med intervjuene var å finne ut hvilke holdninger pedagogisk ledere har til risikofylt lek, få en innsikt i deres oppfatning av slik type lek og se om deres oppfattelse var mer eller mindre like. Funnene som jeg gjorde meg var på noen punkter varierende, mens andre ganger var de svært like i sine meninger. Siden jeg ønsket personlige meninger er det ikke overraskende at svarene ble ulike på noen punkter. Jeg har valgt å dele resultatene i fire tema på bakgrunn av de svarene jeg har fått gjennom intervjuene. Disse temaene ble: forståelse av risikofylt lek, er risikofylt lek viktig?, håndtering av risikofylt lek og grensesetting og sikkerhet med tanke på risikofylt lek. Hans er en mann på 33 år og jobber i en ordinær barnehage. Nora er ei dame på 28 år som også som jobber i en ordinær barnehagen og Emilie er ei 42 år gammel dame som jobber i en naturbarnehage.

4.1 Forståelse av risikofylt lek

Informantene mente at risikofylt lek er en lek der det er mulighet for at barna skader seg. Samtidig nevner alle at det er artig, skummelt og spennende. Utfordring og mestring er også elementer som blir nevnt hos alle informantene. De mente at risikofylt lek kunne være forskjellig ettersom hvilket barn det var snakk om. Det kommer an på hva individet mestrer. De er derfor enige om at man må se an barnet og dets utviklingsnivå med tanke på risikofylt lek. Emilie har beskrevet det slik:

”Syns personlig det er vanskelig å si akkurat når vi kan definere en aktivitet som risikofylt, for det avhenger av alder og utvikling. For ett barn kan det være risikofylt å ake på rumpeakebrett for eksempel, men en annen vet vi takler aktiviteten etter erfaringer og utvikling. Risikofylt blir leken når barnet beveger seg utover sin komfortsone og søker spenning og utfordring”.

De tre informantene er enige om at risikofylt lek er klatring i høyden, aking eller sykling i stor fart, bruk av ulike verktøy og lekeslåsning.

Når det gjelder barnehagens fokus på risikofylt lek så sier alle informantene at de har et naturlig fokus på slik type lek og alle nevner deres uteområdet og nærmiljø som aktuelt for risikofylt lek. Alle kunne også fortelle at risikofylt lek er noe som er tatt opp på møter flere ganger og at det har blitt et diskusjonstema ved flere anledninger, både blant personalet og foreldrene. Her nevner alle informantene at det er forskjellige meninger blant personalet i barnehagen om hva de ansatte mener er farlig og ikke. På spørsmål om personalet har nok

kunnskap og bevissthet rund risikofylt lek så er Hans og Nora enige om at de ikke har det, mens Emilie mener at de i sin barnehage har nok kunnskap og bevissthet. Men hun legger likevel til at man aldri kan få nok kunnskap om temaet på grunn av ny forskning og teorier de er nødt til å sette seg inn i.

Hans og Emilie forteller at det er deres erfaringer som påvirker deres forhold til risikofylt lek. De er selv personer som liker slik type lek og de husker fra sin egen barndom hvor artig og spennende det var med slik type lek og utfordringer i hverdagen. Hans har beskrevet det slik: *”jeg synes det er viktig og kjenner gleden av det sjøl, og jeg synes at barna skal få muligheten til å oppleve det samme, at dem ikke skal bli pakket inn i bomull og tredd på en hjelm for at alt kan være farlig”*. Hans mener det er viktig at barna får prøve ut sine egne grenser og teste de i stedet for å øke sikkerheten og være redd for at de skader seg. Nora sier at hun blir påvirket av sine medarbeidere og hva flertallet mener og synes i tillegg til barna som også påvirker henne i stor grad.

4.2 Er risikofylt lek viktig?

På spørsmål om risikofylt lek er viktig eller ikke, sier alle informantene at slik type lek er kjempeviktig. Alle nevner mestringsfølelsen barna får muligheten til å oppleve i tillegg til den glede slik type lek gir. De er også enige om at barna bør få føle på det suget i magen, pulsen som stiger og gleden av å ha gjort noe de kanskje ikke trodde de ville turt. Men de bruker likevel litt forskjellig forklaringsmåter for å beskrive hvorfor. Hans nevner hvor viktig det er for barna å få utfordringer for å kunne utvikle seg, og at det ikke skal bli kjedelig å være i barnehagen, da tenker han spesielt på skolestarterne. Han nevner også her hvor viktig det er å støtte barna i deres søken etter spenning i stedet for å avbryte dem fordi de kanskje kan skade seg. Han beskriver det slik: *”Det er jo spenning som dem søker sånn som lekeapparatene her så er det ikke nok å gå opp trappa og skli ned sklia, dem må helst klatre på taket og på utsida, dem bruke lekeapparatene på en annen måte”* Han mener at så lenge barna klarer det sjøl så må de få lov, så lenge det ikke ødelegger noe. Det er deres måte å søke spenning og utfordring på, noe som vi ikke kan ta i fra de.

Nora sier det er viktig fordi det er en måte å bli kjent med seg selv og sine begrensninger på samtidig som man bli kjent med og trygg på andre barn. Hun sier at når risikofylt lek oppleves sammen med andre, oppstår fellesskapsfølelse og deling av glede og spenning. Emilie snakker

om den positive selvfølelsen barna får og de erfaringene de gjør seg som de får med seg videre i livet. Hun nevner også i en setning at det er viktig for motorisk utvikling.

4.3 Håndtering av risikofylt lek

Informantene er enige om at de synes sine barnehager har nok muligheter for risikofylte aktiviteter. Men mulighetene er noe forskjellig fra barnehagene som er ordinære i forhold til naturbarnehagen. Informantene fra de ordinære barnehagene nevner alle apparatene som står på barnehagens uteområdet og apparatenes muligheter til risikofylte aktiviteter samt sykler, ski og hus som blir brukt til å klatre på. Emilie som kommer fra naturbarnehagen kunne fortelle at de ikke har noen apparater som sitter fast i sitt barnehageområdet, men at de likevel har store muligheter til risikofylte aktiviteter med steiner, bakker, knauser og trær som barnehageområdet består av. Det som er felles for alle informantene er at alle nevner turområder som muligheter for risikofylte aktiviteter som de alle bruke jevnlig i tillegg til at det i alle barnehagene er tillatt med klatring i trær. Alle nevner også personalet som begrensninger for risikofylte aktiviteter i forhold til at det er de som bestemmer hva som er lov og ikke lov.

Når det gjelder de barna som søker mer spenning enn andre har alle barnehagene en måte for å gi disse barna nok utfordringer på. Dette løser de med at de tillater ulike aktiviteter som innbyr til risikolek som for eksempel klatring i trær, aking i stor fart ned bratte bakker, kjøring med ski i løs snø osv. De prøver altså å være så nær grensen som mulig slik at barna får nok utfordringer som er forsvarlig i forhold til sikkerhet. Hans sier at han er en person som liker å flytte grensene til barna og være med på spennende og utfordrende aktiviteter sammen med barna.

Alle informantene sier at de ønsker å veilede barna til risikofylte aktiviteter. Hans beskriver at han synes dette er artig, se at barna tørr å prøve noe nytt og som dem egentlig ikke tørr å gjøre, men bruker den voksne som trygghet i at de for eksempel står og passer på, og gjennomfører og trosser usikkerheten og ser gleden barna viser når de får det til. Nora sier at hun synes det er viktig å veilede barna til risikofylte aktiviteter, spesielt de største barna som kjenner barnehagens inne – og uteområdet godt og som trenger nye utfordringer. I tillegg hevder hun at de forsiktige barna gjerne skulle ha blitt "tøffa" opp litt. Emilie sier at det kommer naturlig å veilede/motivere barna til risikofylte aktiviteter. Dette mener hun fordi hun

er deltagende i barns lek og deres søken etter utfordringer i hverdagen. I tillegg nevner hun at det er viktig og kommentere i etterkant og gi de en bekreftelse på at hun har sett barna.

4.4 Grensesetting og sikkerhet med tanke på risikofylt lek

Når det gjelder sikkerhet og pedagogenes forhold til temaet så var det litt forskjell på hvordan de opplevde dette. Informantene som kom fra de ordinære barnehagene mente det samme, at risikofylt lek er utfordrende i forhold til sikkerhet, mens informanten fra naturbarnehagen ikke opplevde det som utfordrende i forhold til sikkerhet.

Informantene fra de ordinære barnehagene kunne begge fortelle at de har regler i barnehagen om hva som er lov og ikke lov. Hans sier at de i sin barnehage ikke har lov å ake i bakken de har i barnehageområdet sitt på grunn av gjerdet som står i bakken. De har heller ikke lov til å sykle på trappa og klatre opp på taket på lekestua. Nora sier også at barna i sin barnehage ikke har lov til å klatre på taket på dokkestuene, bortsett fra en. Regelen der er at de skal klare det selv, de løfter for eksempel ikke en toåring oppå der. Hun sier også at slosseleker og herjelek med slag og spark tillates sjelden, selv om dette er et naturlig behov barna har.

Begge informantene i de ordinære barnehagene nevner i tillegg at de er opptatte av at barna får fysiske utfordringer, men at det er stor forskjell innad i personalgruppa på hvor streng de er. Nora sier at noen blir mer skeptisk enn andre og blir fortere redd av å se barn i risikofylt lek, tålegrensen for hva de ansatte tillater blir dermed ulik. Dette kunne også Hans fortelle at han også opplevde i sin barnehage. Begge informantene hevdet også som nevnt ovenfor at mulighetene for risikofylte aktiviteter ble begrenset av personalet når de lagde regler for hva som var lov og ikke. Nora opplever at redselen for skader går foran det å ta barnas perspektiv og å se det positive som barn opplever i risikofylt lek. Hun sier at det blir vanskelig å sette seg inn i barnas situasjoner og unne dem å ha det artig, spennende, vilt og tøft når man selv blir redd. Og her nevne også begge at menn er mer villig til å la barna få leke risikofylt og at de hadde større tålegrense enn kvinner.

Emilie som kommer fra naturbarnehagen sier derimot at det er barna som setter grenser for seg selv og ikke de voksne, men de er tilstede og kan hjelpe til og veilede om behovet er der. Hun sier at barnehagen er omgitt av knauser, trær, steiner og ei elv som også ligger like utenfor. De hadde derfor i starten mange diskusjoner fordi flere av personalet mente at området og aktivitetene var for farlige, men de jobbet inn en felles ideologi som gikk ut på at

det var barna som setter grenser for seg selv. Og om de noen ganger måtte sette grenser var de tydelige på å forklare hvorfor. Emilie beskriver det slik: *"Jeg prøver å gi barna forklaringer når jeg setter grenser, for eksempel si at i dag er steinene glatte for det har regnet. Men mest er jeg opptatt av at barna selv får gjøre seg erfaringene selv"*. Hun var derfor veldig opptatt av at barna skulle lære ved å erfare. Hun kunne også her fortelle at hun opplevde at mange syntes det var vanskelig å være vikar i barnehagen fordi de var usikre på hvordan de setter grenser.

Alle informantene påpeker at de kan bli redde for at barna skader seg i barnehagen. Hans sier at han er mest redd for de barna som ikke søker utfordringer ofte. Han sier at når de først skal gjøre noe så har de ikke kontroll, han beskriver det som at de ikke er på grensen og gjør ting uten forutsetning for å kjenne og forstå om det er farlig eller ikke. Disse barna vet ikke sjøl å dem ikke har kontroll. Barn som derimot er på grensen og ofte er i risikofylt lek har gjort seg erfaringer og blitt kjent med seg selv slik at de har forutsetninger for å styre det selv. Nora nevner at hun er mest redd for de barna hun ikke kjenner så godt. Når hun ser et barn hoppe bra store høyder og klatrer høyt opp i et tre og ikke kjenner barnet og dets forutsetninger blir hun redd fordi hun ikke vet om barnet kan takle situasjonen eller ikke. Her sier hun at hun noen ganger roper høyt til disse barna, men prøver å ta seg sammen for å ikke forstyrre de, for det går som regel bra. Emilie nevner også her at det er viktig at man kjenner barna godt for å kunne gi de nok utfordringer til sitt nivå og stole på at det går bra i situasjoner hvor barna holder på med risikofylte aktiviteter.

Alle er enige om at skader skjer, men små skader som skrubbsår og små kuler er bare sunt og noe som man må regne med. Hans beskriver det slik: *"om noen får et plaster så er det bare mer sunt og tøft enn det er farlig"*. Nora sier at: *"Vi må tåle at barna kan få blåmerker, kuler, skrubbsår og lignende"*. I de tre barnehagene som informantene kommer fra har det vært svært få alvorlige skader. Hans og Emilie har opplevd noen brudd og hjernerystelser mens Nora har kun opplevd en løs tann og et barn som fikk brokk.

5.0 Drøfting

5.1 Forståelse av risikofylt lek

Når det gjelder pedagogenes forståelse av begrepet risikofylt lek så nevner alle at det er en mulighet for at de skader seg samtidig som de nevner at det er artig, skummelt og spennende. Dette stemmer godt med hvordan Sandseter (2010) har definert risikofylt lek. Hun sier at dette er en lek som er en spenningsfylt aktivitet og fysisk lek som gir spennende opplevelser av skrekkblandet fryd for barnet og som samtidig innebærer at barna løper en risiko for skade eller andre negative opplevelser. Her har informantene definert risikofylt lek som noe av det samme som Sandseter gjør.

Informantene fikk også spørsmål der de måtte forklare hvilke aktiviteter som var risikofylt. Her nevner alle at risikofylte aktiviteter er klatring i høyden, aking eller sykling i stor fart, bruk av ulike verktøy og lekeslåsning. Her er informantene inne på nesten alle seks kategoriene som Sandseter (2013) har kategorisert som risikofylt lek. Kategoriene til Sandseter (2013) er lek med stor høyde, med fare for skade ved fall. Lek med stor fart, med fare for eksempel sammenstøt. Kamp – og slosseleker, med fare for å skade hverandre. Lek ved farlige steder, med fare for å falle på/ned/inni noe. Lek med farlige redskaper, for eksempel øks, sag, kniv, hammer og lek hvor barna kan gå seg bort for eksempel lek i skogen. Det er to kategorier som informantene ikke har nevnt. Disse er lek ved farlige steder og lek hvor barna kan gå seg bort. Jeg vil likevel si at Emilie, til tross for at hun ikke sa det under dette spørsmålet, har nevnt lek ved farlige steder da hun sier at barna har store muligheter for risikofylt lek i uteområdet da de har bratte skrenter og en elv som barna har tilgang til. Grunnen til at de ikke har nevnt lek der barna kan gå seg bort kan være at barna i liten grad har muligheten for dette i barnehagen da de som oftest går samlet eller at de kanskje ikke har tenkt på dette som risikofylt lek.

På spørsmål om når leken ble risikofylt hadde alle informantene litt vanskeligheter for å beskrive dette. Men de kom frem til at risikofylt lek ble forskjellig ettersom hvilket barn det var snakk om. Det kommer an på hva individet mestrer. De er derfor enige om at man må se an barnet og dets utviklingsnivå med tanke på risikofylt lek. Hendry og Kloep (2010) sier at det avhenger av barnets ressurser om leken er risikofylt eller ikke. De forklarer også om ferdigheter og utfordringer i mestringsmodellen og at man trenger forskjellige ferdigheter og

utfordringer for å løste problemer og mestre utfordringer. Disse ferdighetene gir flere ressurser. Emilie beskriver at leken blir risikofylt når barna beveger seg utover sin komfortsone og søker spenning og utfordring. Det å øke barnas ferdigheter og la de få utfordringer er dermed viktig for å øke barnas ressurser.

5.2 Er risikofylt lek viktig?

På dette spørsmålet sier alle informantene at risikofylt lek er viktig. Det første som kommer fra alle informantene er mestringsfølelsen. Det virker som at alle er opptatte av at barna får oppleve mestring og at det i risikofylte aktiviteter er en stor kilde til å få oppleve mestring hos barna.

Hans forklarer at risikofylt lek er viktig fordi det er en type lek som kan gi utfordringer og på denne måten kunne utvikle seg. I tillegg nevner han her at slik type lek er viktig for at de største barna ikke skal kjede seg i barnehagen, og her tenker han spesielt på skolestarterne. Her vil jeg si at han er inne på flytsonemodellen, da han forklarer utfordringer som ikke skal bli for vanskelige, men heller ikke for kjedelige. Flytsonen for læring og mestring handler om at barna søker utfordringer i en balanse mellom kompetanse og nye utfordringer. Her gjelder det at utfordringene ikke er for store slik at det fører til angst og bekymring, men heller ikke for små slik at det fører til kjedsomhet. Hans påpeker også her viktigheten av voksenrollen og at det de voksnes oppgave og støtte barna i deres søken etter spenning, og la de få muligheten til utfordringer etter deres forutsetninger og behov.

Nora mener risikofylt lek er viktig fordi dette er en måte å bli kjent med sin egen kropp og sine begrensninger på. I tillegg nevner hun fellesskapsfølelsen og deling av glede og spenning. Her er Nora inne på Sandseters (2013) teori om sosial kompetanse. Sandseter (2013) beskriver viktige prinsipper som samarbeid og felleskap, noe barna lærer gjennom risikofylte aktiviteter i fellesskap. Barna får også muligheten til sosial utvikling gjennom for eksempel kampslåssing, der barna er nødt til å høre på hverandre og tolke signaler fra hverandre. Her må de også kunne stole på partneren og forstå når man skal gi seg og når partneren ikke vil mer. Her er det også viktig å kunne skille mellom lek og virkelighet. Slik komplek tror jeg det er viktig at barn får muligheten til i barnehagen.

Emilie snakker om de erfaringene som barn gjør seg som de kan ta med seg videre i livet. Dette stemmer med det Fjørtoft (2010) skriver om når barna gjør seg erfaringer selv ved at de

får lov til å prøve og lære gjennom å gjøre ting i stedet for å bli fortalt hvordan ting er og hva som er riktig og galt. Som også Fjørtoft (2010) sier så lærer barna å kjenne at en stein er glatt og at isen holder. Vingdal og Hollekim (2001) påpeker også her viktigheten av at barn får være ute i naturen i all slags vær i ulike situasjoner og i samvær med voksne fordi dette vil føre til at barna får opplevelser og viktige erfaringer for resten av livet. Det at vi lar barna få disse erfaringene ved at de får prøve selv fører også til at de vil kunne mestre risikosituasjoner i fremtiden, noe som Boysen (1997) har forklart. Dette er også viktig for at barna skal få muligheten til å utvikle seg på flere områder. Sandseter (2011) hevder nemlig at barna gjennom slike erfaringer vil få utvikle reaksjonsevne, motorisk kontroll, fysisk styrke og romorienteringsevne som gjør dem bedre i stand til håndtere risikosituasjoner og foreta handlinger som er i tråd med den aktuelle situasjonen. Jeg fikk inntrykk gjennom intervjuene at alle informantene var positive til å ta med barna ut i naturen og gi de utfordringer som naturen har å tilby samt gi de de erfaringene som er viktige å ha med seg resten av livet og for å kunne utvikle seg på flere områder.

Det som jeg derimot savner litt hos informantene er deres meninger om den risikofylte lekens betydning for motorisk utvikling. Emilie nevner det så vidt i en setning uten å utdype det, mens Hans og Nora ikke sier noe om dette. Jeg mener risikofylt lek har stor betydning for motorisk utvikling fordi barna gjennom slik lek får viktig bevegelseserfaringer. Risikofylte aktiviteter foregår også i stor grad ute og i naturen og det er her barna i stor grad får muligheten til ulike bevegelseserfaringer på grunn av store muligheter for utfordrende aktiviteter, derfor bør vi ta med oss barna ut i naturen. Sandseter (2000) påpeker dette ved at hun sier at naturen i barnehagens nærmiljø er en spennende arena for å møte barnas behov for risikosituasjoner. Studier viser at barn som leker i naturen har bedre motorisk kontroll og bedre koordineringsevner enn barn som leker mest på standardiserte oppbygde lekeplasser. Som nevnt ovenfor tolket jeg det som at informantene tok barna med ut i naturen og at de var opptatte av å gi barna utfordringer ute. Men de nevnte ikke det at risikofylte aktiviteter har noe å si for den motoriske utviklingen. Kanskje var det jeg som burde komme med et oppfølgingsspørsmål her eller at de bare ikke tenkte over det der å da. Kan være at de mente det uten at de fikk sagt det i intervjuet også.

5.3 Håndtering av risikofylt lek

Alle informantene var positive til å veilede/motivere barn til risikofylte aktiviteter. Emilie sier at dette kommer helt naturlig fordi hun er deltagende i barnas lek. Nora sier at det med

veiledning og motivering er viktig med tanke på de barna som kjenner barnehagen godt og trenger flere utfordringer, men også til de barna som er mer forsiktige og som hun gjerne ville ha "tøffa" opp som hun sier. Hans beskriver mer at han synes det er artig å veilede og motivere barna. Dette tror jeg kan være at han er meget glad i slik lek selv og liker å finne på spennende ting sammen med barna. Han er en type som selv oppsøker slik type lek. Det at alle informantene er villige til å motivere barn til risikofylte aktiviteter tolker jeg som at de vil være der for barna og støtte de til slik type lek. Pape (2006) påpeker også viktigheten av at de voksne er der for barna i leken og støtter de. Her er det viktig at man ser på barnas ressurser og bruker deres sterke sider til å motivere de til å prøve nye utfordringer, litt utenfor grensen, slik at de får muligheten til å mestre nye ting. Sjøvik (2011) sier også at hvis barna motiveres til nye utfordringer og fokuserer på barnas sterke sider, så vil de få en positiv utvikling. Bae (1996) sier at vi som voksne er viktige rollemodeller for barna. Jeg fikk inntrykk av at alle informantene var gode rollemodeller, når det gjelder risikofylte aktiviteter, for barna da de alle var positive til slik type lek og at de var positiv til å motivere og hjelpe barna til slik type lek.

Her er vi også inne på det med personalets holdninger og hvordan man forholder seg til risikofylt lek og hvordan dette igjen påvirker barna. Sandseter (2010) påpeker at personalets holdninger og toleranse for risiko og hvordan de forholder seg til risikofylt lek er av stor betydning. Det blir satt begrensninger for barna etter det de voksne mener er farlig og ikke. Sandseter (2013) hevder også at de voksne utgjør de viktigste begrensningene for at barn skal kunne utfolde seg fysisk og møte risiko og utfordringer. Hans og Nora kunne også fortelle at de opplevde at mulighetene for risikofylte aktiviteter ble begrenset av personalet når de lagde regler for hva som var lov og ikke i deres barnehager. Her er det viktig at man tenker over hvorfor man begrenser. Er det til eget beste eller er det for barnas beste? Som Lysklett (2006) sier så bør en tenke over om det er sine egne eller barnas behov og grenser som avgjør hvor langt barna får gå i den utforskende og risikofylte leken. Tenker vi på konsekvensene av at barna begrenses i risikofylte aktiviteter? Lysklett (2006) hevder at barna kan bli tatt fra den gode mestringsopplevelsen hvis man velger å stoppe den risikofylte aktiviteten for tidlig. Kunnskap om slik type lek tror jeg derfor blir viktig. Vi bør vite hvilken nytteverdi slik type lek gir til barna og hvordan man kan tilrettelegge og motivere barna i slike aktiviteter. Alle informantene påpeker at de kan bli redde for barna når de ser de i risikofylte aktiviteter. Etter det informantene fortalte om hvordan de ville gå frem i slike situasjoner, fikk jeg inntrykk av at Hans og Emilie hadde mer ro og tålmodighet i kroppen til å se an situasjonen

og stole på at barna har kontroll og kan takle situasjonen. Nora kunne kjenne på redselen i kroppen og kunne noen ganger reagere med å rope til disse barna at de for eksempel måtte klatre ned fra treet. Men til tross for dette sa Nora at hun også prøvde å ta seg sammen for å ikke forstyrre barna i og med at det som regel går bra. Hans kunne fortelle at han ble redd for de barna han viste ikke hadde kontroll. Han beskrev det som når disse barna først skal gjøre noe så har de ikke kontroll, de er ikke på grensen og gjør ting uten forutsetning for å kjenne og forstå om det er farlig eller ikke. Barn som derimot er på grensen og ofte er i risikofylt lek har gjort seg erfaringer og blitt kjent med seg selv slik at de har forutsetninger for å styre det selv. Sandseter (2013) beskriver dette med at barna lærer å takle utfordringer gjennom risikofylte aktiviteter og at dette er viktig for motorisk utvikling. Dermed er det viktig at man kjenner barna godt og er kjent med deres forutsetninger og at barna får muligheten til å takle nye utfordringer og på denne måten få flere erfaringer som igjen fører til at barna får forutsetninger med å skjønne hva som er farlig og ikke og hva den enkelte takler, man lærer altså sin egen kropp å kjenne.

5.5 Grensesetting og sikkerhet med tanke på risikofylt lek

I dagens samfunn er det et økende fokus på sikkerhet og dette er et veldig viktig og aktuelt tema med tanke på risikofylt lek. Her er det interessant og tenke på hvor reell risikoen barna får muligheten til å oppleve er. Og hvis barna ikke skader seg, hvor stor er da risikoen de får lov til å oppleve? Er det mulig å oppleve risiko uten skader? Her er det også viktig å tenke på om sikkerheten skal gå foran barnas behov for spenningssøking og risikomestring eller om det er mulig med begge deler. Hans og Nora som kommer fra de ordinære barnehagene mente at risikofylt lek var utfordrende i forhold til sikkerhet, mens Emilie fra naturbarnehagen mente at dette ikke var utfordrende. Dette synes jeg er meget interessant. Er holdningene og praksisen i forhold til sikkerhet annerledes i naturbarnehager i forhold til ordinære barnehager? Kanskje de som kommer fra en naturbarnehage har en annen tilnærming som gjør at det skjer mindre skader hos dem. De ser kanskje ting på en annen måte enn det de fra vanlige barnehager gjør. Ellers kan det være at dette var mer eller mindre tilfeldig. Jeg har bare intervjuet tre stykk så jeg kan ikke si at det er slik i alle barnehager. Men dette kan være en indikasjon på at man ser og forholder seg til sikkerhet på ulike måter i naturbarnehager kontra vanlige barnehager.

Hans og Nora fra de ordinære barnehagene sier at de har regler for hva som er lov og ikke, mens Emilie fra naturbarnehagen sier at det er barna som setter grenser for seg selv og ikke de voksne. De fokuserer heller på at de voksne skal være tilstede sammen med barna og veilede

og hjelpe når de har behov for det. Her mener jeg det kan se ut til at man må ha regler for hva som er lov og ikke i de ordinære barnehagene på grunn av blant annet alle installasjonene som uteområdet er omgitt av. Fra de ordinære barnehagene kunne de fortelle at barna ikke fikk lov til å ake i bakken de hadde i uteområdet sitt fordi gjerdet stod i veien. Hadde ikke barnehagen vært omgitt av gjerder hadde de sluppet dette problemet og barna kunne ha aket i en ellers fin og egnet akebakke. De fikk heller ikke lov til å klatre på dokkestua, uavhengig om de fikk til dette selv eller ikke. Kanskje dette hadde vært unngått hvis barna istedet hadde muligheten til å klatre i naturlig terreng og at det hadde vært nok klatretrær eller andre naturlige måter å klatre på. Nora sier også at slosseleker og herjelek tillates svært sjeldent selv om hun mener at barna har et naturlig behov for dette og ser verdien som slik lek gir.

Vil dette si at sikkerheten er bedre i lekemiljøet til en naturbarnehagen i forhold til en ordinær barnehage? Forskning viser at det er på lekeplasser med lekestativ det skjer ulykker. Annen forskning viser derimot at det ikke er lekeplassutstyret som har skylden men at det er barnas måte å utforske og deres kreative måte å bruke utstyret på. Dette vil si at utformingen og egenskapene til lekeplassutstyret ikke har noe å si i forhold til ulykker. Sandseter (2011) påpeker dette når hun sier at barna bruker lekeplassen på en risikofylt måte uansett hvor sikkert utstyret er. Dette gjelder både om lekeplassen inneholder naturlige elementer eller faste installasjoner.

Det kan dermed se ut som at det er umulig å få til ulykkesfrie lekemiljø hvis man skal la barna få bruke sin kreativitet, gi de muligheten til spenningsøking og gi de nok fysiske utfordringer etter barnas behov. Fjørtoft sier at ingen lekemiljø er risikofrie men at sikkerheten øker når barna lærer å mestre sin egen kropp og sine omgivelser. Jeg mener at ulykker skjer i barnehagen og at dette bare er sunt. Dette vil si ulykker som ikke er av stor alvorlighetsgrad. Jeg mener det bare er fint om barna får skrubbsår og blåmerker etter mindre fall eller lignende, en kul i panna, litt sulten eller at man blør litt. Jeg mener også at små brudd ikke er så farlige, det er noe man må regne med i barnehagen tenker jeg, så lenge det ikke skjer så mange ganger at man bør tenke på om det er sikkerheten som gjør det eller om det er uhell. Disse meningene støttes fra flere teoretikere. Breivik (2001) mener for eksempel at det er en barnerett å få skrubbsår og brette et bein. Han sier også at man må være villig til å la barna utsettes for risikoer hvis barna skal få muligheten til å lære å mestre risikosituasjoner. På denne måten blir de også bedre rustet til å møte livet som voksen når man er nødt til å være selvstendig. Det man bør passe på er konsekvensene av det økte fokuset på sikkerhet.

Sandseter (2010) hevder at en konsekvens av sikkerhetsfokus er at barns muligheter for spennings og risikofylt lek begrenses. Hans og Nora sa også at risikofylte aktiviteter ble begrenset når personalet lagde regler for hva som var lov og ikke. Vi går mot en praksis der føre var prinsippet dominerer og nye sikkerhetsstrategier blir innført. Nora sier selv at redselen for at barna skader seg går foran det å se barn i positive opplevelser som barna opplever i risikofylt lek.

Ser vi på skadene som skjer i barnehagene kunne alle informantene fortelle at det var svært få alvorlige skader i deres barnehager. Hans og Emilie har opplevd noen brudd og hjernerystelser mens Nora har kun opplevd en løs tann og et barn som fikk brokk. Dette viser også forskning som er gjort på skader i barnehagen. Ellingsen (2008) viser til at barn aldri har vært så trygge som nå og at det har vært stor nedgang i antall ulykker. Forskningen viser også at det er få skader som skjer gjennom barns lek i barnehagen og at de skadene som oppstår er små skrubbsår og andre småskader. Kartleggingen som er gjort på Dronning Mauds Minne støtter også dette og viser at det er svært få skader som skjer i barnehagen og at de små skadene som skjer så er det ikke er behov for videre oppfølging.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg tatt for meg temaet risikofylt lek og avslutningsvis vil jeg sette opp mine funn mot problemstillingen min. Dette har vært en lang, men lærerik prosess der jeg har fått tilegnet meg ny kunnskap omkring temaet. Jeg hadde på forhånd mine tanker omkring risikofylt lek og hvordan personalets holdninger har enn innvirkning på barna og deres muligheter og begrensninger for risikofylte aktiviteter i barnehagen. Jeg har også blitt mer bevisst på hvor mye barna får ut av slik lek, altså den nytteverdien som kommer fra risikofylte aktiviteter.

Gjennom min problemstillinga ville jeg finne ut hvordan pedagogisk ledere forholder seg til risikofylt lek og hvordan barnehagen møter barnas behov for slik lek. Det jeg fant ut her er at alle de jeg intervjuet var svært positiv til slik type lek. Jeg kan ikke si at dette gjelder alle pedagogiske ledere da jeg bare har intervjuet tre stykk, men dette kan være en indikasjon på at pedagogiske ledere har et positivt bilde av risikofylte aktiviteter. Det som derimot er interessant er hvordan de pedagogiske lederne forholder seg til slik type lek til tross for at de alle i utgangspunktet er positiv til slik lek og mener at det er viktig.

Det jeg fikk se som jeg mener er viktig er at alle informantene var villige til å motivere/veilede barna til risikofylte aktiviteter. De var alle interesserte i å vær der for barna og støtte de i ulike utfordringer som de møter på i hverdagen. Det kunne hende at alle informantene ble redde når barna var i risikofylte aktiviteter, men de alle var tydelige på at barna burde få muligheten til slik type lek til tross for redselen de noen ganger opplevde. Her var også alle informantene enige om at små skader bare er sunt og så på dette som viktig erfaringer barna gjorde seg. Naturen var også noe alle barnehagene brukte og informantene beskrev uterommet som innbydende til risikofylte aktiviteter.

Jeg har også funnet ut at det er pedagogenes/personalets holdninger og meninger om hva som er farlig og ikke som begrenser og gir muligheter til risikofylte aktiviteter for barna. Jeg har tolket det slik fra informantene at alle barnehagene prøver å møte barnas behov for risikofylte aktiviteter med det uteområdet har å tilby samt å gi de utfordringer etter eget behov og egne forutsetninger. Men jeg har også skjönt at redselen som personalet innehar noen ganger blir en stopper for barna i deres søken etter spenning. Her er det viktig å tenke over hvorfor man eventuelt velger å begrense og stoppe barna i ulike aktiviteter, noe som jeg fikk inntrykk av at pedagogene hadde tenkt over og var bevisste om.

Det som jeg også synes er meget interessant er hvordan de ulike barnehagene forholder seg til sikkerhet og hvordan si så på dette. Det at naturbarnehagen ikke så det som utfordrende i forhold til sikkerhet synes jeg det har vært interessant og forsket mer på. Her kunne jeg ha sett på flere naturbarnehager og sett om det har vært den samme tilnærmingen der som den naturbarnehagen jeg nå har fått innblikk i. Som fremtidig pedagogisk leder for en avdeling i barnehage vil jeg nå kunne argumentere faglig for hvorfor vi må gi barna utfordringer i risikofylte aktiviteter. Jeg vil også når jeg kommer ut i jobb som pedagogisk leder øke bevisstheten og kunnskapen rundt risikofylt lek og jobbe aktivt for at barna skal få muligheten til dette i barnehagen.

7.0 Referanseliste

- Bae, B. (1996). *Det interessante i det alminnelige- en artikkelsamling*. Grafisk produksjon: Gamlebyen Grafiske AS
- Brevik, G. (2001). *Sug i magen og livskvalitet*. Oslo: Tiden Norsk Forlag AS
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. (5.utgave). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Hendry, L.B og Kloep, M. (2010). *Utviklingspsykologi i praksis*. Oslo: Abstrakt Forlag as
- Johanson, E. & Samuelsson, I.P (2009). *Å lære er nesten som å leke. Lek og læring i barnehage og skole*. Bergen: Fagbokforlaget
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*
- Larsen, A.K (2007). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. Bergen: Fagbokforlaget
- Lillemyr, O.F. (2011). *Lek på alvor. Førskolebarn og lek - en spennende utfordring*. (3.utgave). Oslo: Universitetsforlaget.
- Lysklett, O.B. (2006). *Temahefte om natur og miljø*. Oslo, Kunnskapsdepartementet.
- Løkken, G & Søbstad, F. (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Universitetsforlaget
- Pape, K. (2006). *Æ trur dem søv. Om aktive voksne og sosial kompetanse i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget

Ruud, E.B. (2010). *Jeg vil også være med. lekens betydning for barns trivsel og sosiale læring i barnehagen.*

Sandseter, E. B. H. (2013). "Når det kile i magen må æ bare flir og hyl!" Betydningen av barns risikofylte lek. I Ø. Kvvello (Ed.) *Barnas barnehage II. Barn i utvikling* Oslo: Gyldendal Akademisk.

Sandseter, E. B. H. (2000). Spenningsbehov og risikomestring- med naturen som arena. I Furuset, K. (red). *Ut, naturligvis! Barn, natur og uteaktiviteter* (ss. 67-79). Trondheim: DMMH

Sandseter, E. B. H. (2010). Spenningsfylt aktivitet i barnehagens uteområde- å balansere mellom trygghet og risiko. I Wilhelmsen, B. U., Holthe, A. (red). *Måltider og fysisk aktivitet i barnehagen- barnehagen som arena for folkehelsearbeid.* (s. 163-176). Oslo: Universitetsforlaget.

Sandseter, E.B.H. (2010). Det opplevelses- og spenningsøkende barnet. T, Moser (red). *Kroppslighet i barnehagen. pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse.* (s 53-62) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS

Sjøvik, P. (2011). *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen.* Oslo: Universitetsforlaget AS

Vingdal, I.M. & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen. Utfordring – opplevelse – læring.* Oslo: Gyldendal

Utdanningsdirektoratet (publisert 27.02.2013, sist endret 28.02.2013). *kartlegging av skader og ulykker i barnehagen.* lastet ned (03.04.14 kl.10.34) fra:
<http://www.udir.no/Barnehage/Statistikk-og-forskning/Forskningsrapporter/2013/Kartlegging-av-skader-og-ulykker-i-barnehager/>

Vedlegg 1

Problemstilling: Hvordan forholder pedagogisk ledere seg til risikofylt lek og hvordan møter barnehagen barnas behov for slik lek?

Intervjuguide

1. Bakgrunn

- Hva er din utdanning?
- Hvor lenge har du arbeidet i yrket?
- Hva mener du er risikofylt lek og når blir lek risikofylt?

2. Tilrettelegging for risikofylt lek

- Har barnehagen fokus på risikofylt lek? i så fall hvordan?
- Hvilke muligheter har barna til risikofylt lek i barnehagen hvor du jobber i? Er det noen begrensninger, i så fall hvilke?
- Noen barn oppsøker mer spenning enn andre, hva gjør dere i barnehagen for at disse barna skal få nok utfordringer?

3. Voksenrollen

- Er risikofylt lek viktig? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Blir du noen ganger redd for at barna skader seg? I hvilke situasjoner og hva gjør du da? Situasjoner du er redd for barnas sikkerhet?
- Har du opplevd at barn har skadet seg i barnehagen? hvor alvorlig har i så fall disse vært?
- Hva tenker du om å veilede/motivere et barn til å prøve risikofylte aktiviteter?
- Hva påvirker måten du forholder deg til denne typen lek på?
- Mener du personalet i barnehagen har nok kunnskap og bevissthet rundt risikofylt lek?

Vedlegg 2

Informasjonsskriv til informantene

Mitt navn er Therese Røsten. Jeg er student ved Dronning Mauds Minne høyskole og går siste året med fysisk fostring som fordypning. Jeg holder fortiden på med en bacheloroppgave som handler om risikofylt lek i barnehagen og pedagogens holdninger. Min problemstilling for oppgaven er ” **Hvordan forholder pedagogisk ledere seg til risikofylt lek og hvordan møter barnehagen barnas behov for slik lek?**”

I forbindelse med oppgaven ønsker jeg å bruke intervju som metode for min datainnsamling. Jeg ønsker å intervju 3 pedagogiske ledere i tre forskjellige barnehager. Intervjuet vil bli tatt opp på lydbånd dersom informanten godkjenner dette. All informasjon som kommer frem under intervjuet kommer til å være konfidensielt, og lydopptaket kommer til å bli slettet rett etter at jeg har skrevet av den informasjon jeg trenger. Den informasjonen som kommer frem i oppgaven blir også anonymisert.

Det er frivillig å delta på dette intervjuet, og dersom du takker ja kan du når som helst trekke deg fra intervjuet, og helt frem til prosjektets slutt trekke deg.

Grunnen til at jeg inviterer deg som informant i min oppgave er at du jobber som pedagogisk leder i en barnehage. Som pedagogisk leder i barnehage har du mest sannsynlig kjennskap, erfaring og kunnskap om risikofylt lek. rammeplanen legger vekt på betydningen av at barn får erfaring med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer, og dermed har du sikkert tanker og holdninger om dette temaet. Dette anses som et godt utgangspunkt for min oppgave. Jeg sender deg intervjuguiden når den er ferdig og klar til bruk i god tid før intervjuet.

Håper du har lyst og mulighet til å delta!

Med vennlig hilsen

Therese Røsten